

► In één moeite eiste hij ook een Belgische 'Patriot Act', zoals in de VS: verregaande nieuwe bevoegdheden voor het gerecht, de politie, het leger, de inlichtingendiensten en ook voor de civiele regeerders en bestuurders. De Wever zegt woordelijk dat hij mensen wil kunnen oppakken die nog niets fout deden maar wel al hun sympathie uiten voor de IS. 'Ik zou dan veel beter slapen', zegt hij: 'We gaan toch niet wachten tot men ons een mes in onze rug steekt?' Dat hij met dergelijke voorstellen de Rubicon oversteeft, weet hij maar al te goed. Maar hij verwoordt ze toch. Ook omdat hij zich verzekerd weet van de sympathie van een aanzienlijk deel van het Vlaamse publiek. En dus reppen de partijtoppers zich om hun voorzitter te volgen. Kenschetsend voor de 'oorlogsbereidheid' van de N-VA was een zeldzaam laconieke tweet van Theo Francken, staatssecretaris van asiel en migratie: 'Mensen evolueren. Mensenrechten ook. *Why not?*'

Columnist

Vraag is of Bart De Wever met die versnelling zichzelf niet voorbijloopt, en of hij de N-VA niet laat evolueren tot een partij die ze oorspronkelijk niet was. Toen hij nog columns schreef, is De Wever zelf ooit al dieper ingegaan op het fundamentele verschil tussen mensenrechten en burgerrechten. Burgerrechten, zo schreef hij op 19 september 2005 in *De Standaard*, hangen af van bepaalde maatschappelijke en politieke keuzes: 'Het verwerven ervan door nieuwkomers in onze samenleving kan voorwaardelijk gemaakt worden aan de wil en de inspanning om van die samenleving deel uit te maken.' Elf jaar later is dat nog altijd zijn boodschap. Maar qua mensenrechten zegt de N-VA-voorzitter vandaag juist het omgekeerde van toen. Toen schreef Bart De Wever: 'De banalisering van de term mensenrecht stoort me mateloos. Een recht is pas een mensenrecht wanneer het onvervreemdbaar en absoluut is. Het gaat over een handvol rechten dat in iedere context en op iedere plaats onze menselijke waardigheid zou moeten beschermen: vrijheid van overtuiging en meningsuiting, godsdienstvrijheid, het gelijkheidsbeginsel, habeas corpus en lichamelijke integriteit. Niets meer, niets minder.' ■

Zin en onzin van
een Belgische Patriot Act

'Het misbruik loert om de hoek'

De Antwerpse advocaat Raf Jaspers betwijfelt of een Patriot Act *à la Belge* nodig is om terrorisme het hoofd te bieden. 'Laten we eerst het bestaande arsenaal maar eens efficiënt gebruiken.' DOOR ERIK RASPOET

De N-VA heeft in het terrorismedebat het zware geschut bovengehaald. Peter De Roover, fractieleider in de Kamer, wil de vrijheid van meningsuiting opschorten voor 'collaborateurs van terrorisme'. Partijvoorzitter en burgemeester van Antwerpen Bart De Wever pleit voor een gewapend bestuur in onze steden. Een Belgische Patriot Act moet onder meer toelaten om gevaarlijke individuen preventief op te pakken en dataverkeer te onderscheppen. En een nieuw wetsvoorstel van Kamerlid Valerie Van Peel voorziet in een meldingsplicht voor medewerkers van ministeries, OCMW's, ziekenhuizen en vakbonden: stellen zij tijdens huisbezoeken of hulpverleningsgesprekken iets verdachts vast, dan moeten ze meteen het gerecht informeren.

Meester Raf Jaspers houdt zijn hart vast. De Antwerpse advocaat, lid van de Liga voor Mensenrechten, schreef zes jaar geleden al een verontrustend boek over de aantasting van burgervrijheden in de strijd tegen de terreur. 'Ik huiver voor het argument dat uitzonderlijke omstandigheden vragen om uitzonderlijke maatregelen', zegt hij. 'Het is gevaarlijk om je principes aan te passen aan de omstandigheden. We moeten net het omgekeerde doen en meer dan ooit achter die principes gaan staan. Zonder respect voor mensenrechten, burgervrijheden en de scheiding der machten is de democratische rechtsstaat een lege doos.' **Zijn we dan niet in oorlog met mostimextremisten, zoals behalve Bart De Wever ook de Franse president Hollande zegt?**

RAF JASPERS: Ik onderschat de terreurdreiging niet, maar een oorlog? Dat is nog iets heel anders. Wat ik in de media lees, maakt me erg ongerust.

De gerechtelijke macht is verplicht om maatregelen aan

**'Preventief
afluisteren?
Kan nu al perfect.
De vrije
meningsuiting
beperken?
Daar zijn geen
nieuwe wetten
voor nodig.'**

9/11 'De Amerikaanse Patriot Act was een omvangrijk pakket van maatregelen, goedgekeurd in de nasleep van 9/11. Heel andere koek dan de proefballonnen die N-VA bij ons oplaat. Maar er vallen wel lessen uit te trekken.'

gen veel te los om met vrijheidsberoving. Dat zul je altijd zien: geef de uitvoerende macht een instrument zonder er controle op uit te oefenen, en het misbruik loert om de hoek.

Hebben we dan geen extra wapens nodig om de terreurdreiging te bezweren?

JESPERS: Laten we eerst het bestaande arsenaal maar eens efficiënt gebruiken. Sinds 9/11 zijn in Europa meer dan tweehonderd antiterreurmaatregelen goedgekeurd. België liet zich niet onbetuigd: denk maar aan de terrorismewet uit 2003, die al meermaals verfijnd is. Preventief afluisteren? Kan nu al perfect. Op bevel van de onderzoeksrechter of zelfs zonder dat bevel, als de Staatsveiligheid het doet. De vrije meningsuiting beperken? Daar zijn geen nieuwe wetten voor nodig: rechtstreeks of onrechtstreeks aanzetten tot terrorisme is al strafbaar.

Gaat de vergelijking met de Amerikaanse Patriot Act eigenlijk op?

JESPERS: De Patriot Act was een omvangrijk pakket van maatregelen, goedgekeurd in de nasleep van 9/11. Heel andere koek dan de proefballonnen die N-VA bij ons

de grondrechten te toetsen. De uitvoerende macht laat zich vooral leiden door wat politiek wenselijk is. De nieuwe voorstellen in de strijd tegen terreur – preventieve vrijheidsberoving, afluisteren zonder mandaat van de onderzoeksrechter – trekken de balans tussen die machten scheef. Het initiatief komt alsmar meer bij de uitvoerende macht te liggen.

Natuurlijk kun je de gerechtelijke macht *achteraf* een en ander laten controleren. Dat gebeurt nu al: ambtenaren van de Dienst Vreemdelingenzaken (DVZ) kunnen vreemdelingen ambtshalve laten opsluiten. De controle door het gerecht komt er pas nadat er beroep is aangetekend. In de praktijk werkt dat niet, heb ik al ervaren: de DVZ-ambtenaren sprin-

oplaat. Maar er vallen wel lessen uit te trekken. De Patriot Act was bedoeld om terrorisme te bestrijden, maar inlichtingendienst NSA gebruikte hem in de praktijk om bevriende staatshoofden af te luisteren en voor economische spionage: voor zulk 'oneigenlijk gebruik' zouden ook wij de deur openzetten. En toen de Amerikanen dat pakket goedkeurden, ging het zozegd om tijdelijke maatregelen, maar de meeste zijn nog altijd van kracht. Daar vrees ik ook bij ons voor: dat een tijdelijke inperking van onze vrijheden definitief wordt.

Een pleidooi voor preventieve vrijheidsberoving? Ik hui-
ver als zoiets komt van een partij die onlangs nog uithaalde naar 'vakbondsterroristen'. ☒